

Wat verstaan ouders, jongeren en professionals in Utrecht onder normaliseren?

Publieksversie van een onderzoeksverslag

Wat verstaan ouders, jongeren en professionals in Utrecht onder normaliseren?

Publieksversie van een
onderzoeksverslag

E. Braakhekke
D. van Eijk
H. Douwenga
M. van Bon-Martens

Kenniswerkplaats
Jeugd
Utrecht Stad

Inhoudsopgave

1. Een participatief onderzoek naar normaliseren in de stad Utrecht	3
2. Hoe ziet de concept map normaliseren eruit?	4
3. Waardering vanuit de perspectieven	5
4. Wat is er nodig volgens de deelnemers?	7
4.1. Eerste interpretatiebijeenkomst met ouders, beleidsmedewerkers en praktijkprofessionals	7
4.2. Tweede interpretatiebijeenkomst met Young Minds Utrecht	9
5. Tot slot	11
Het hele rapport lezen?	12
Bijlage 1: Beschrijvingen van de thema's	13

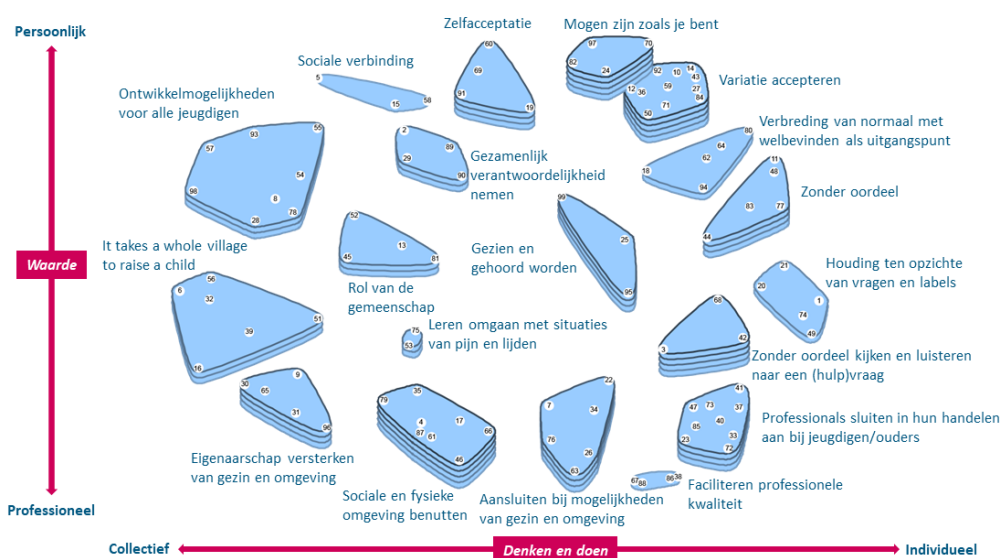
1. Een participatief onderzoek naar normaliseren in de stad Utrecht

De gemeente Utrecht is sinds de invoering van de Jeugdwet in 2015 verantwoordelijk voor alle hulp en ondersteuning aan de Utrechtse jeugd. Het doel hiervan is een inhoudelijke vernieuwing van de jeugdhulp. Een belangrijk uitgangspunt voor de gemeente Utrecht is daarbij 'normaliseren en uitgaan van de mogelijkheden'. In de praktijk bleek het begrip normaliseren echter complex te zijn, en niet iedereen had er eenzelfde beeld bij. Daarnaast heeft het woord soms een negatieve lading, bijvoorbeeld als het mensen doet denken aan problemen niet serieus nemen. Dit bemoeilijkte het gesprek over normaliseren en wat daarvoor nodig en gewenst is. In de Kenniswerkplaats Jeugd Utrecht Stad (KJUS) werken mensen vanuit allerlei verschillende perspectieven, zoals jongeren, ouders, professionals die met jongeren werken, beleidsmedewerkers, onderzoekers en opleidingsprofessionals, samen om zorg en ondersteuning voor jongeren en gezinnen in de stad Utrecht te verbeteren. De kern hierbij is dat gebruik wordt gemaakt van verschillende kennisbronnen: kennis vanuit onderzoek, professionele kennis en ervaringskennis. De gemeente Utrecht heeft daarom de KJUS gevraagd om samen met betrokkenen vanuit verschillende perspectieven de belangrijkste aspecten van normaliseren in kaart te brengen.

De methode die hiervoor gebruikt is, is *group concept mapping*. Met deze methode kan samen met betrokkenen een complex en diffuus onderwerp in kaart worden gebracht. Een groep van 27 deelnemers deed mee aan een brainstorm over wat normaliseren voor hen betekent. Deze groep bestond uit jongeren, ouders, beleidsmedewerkers en professionals die met jongeren werken in de stad Utrecht, zoals jongerenwerkers, sociaal makelaars, en professionals uit onderwijs, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp. Vervolgens hebben deelnemers de opvattingen gewaardeerd en gesorteerd. Tot slot zijn de resultaten met deelnemers vanuit de verschillende perspectieven besproken en geïnterpreteerd. Dit onderzoek heeft een concept map opgeleverd waarin de gedachten en ideeën van deelnemers uit de verschillende perspectieven letterlijk en figuurlijk een plek hebben gekregen om te komen tot een gemeenschappelijke visie op normaliseren in de stad Utrecht.

2. Hoe ziet de concept map normaliseren eruit?

De concept map is te begrijpen als een gemeenschappelijke, stedelijke omschrijving van normaliseren. De concept map benoemt hiervoor de belangrijkste thema's (clusters) en opvattingen. De concept map normaliseren bestaat uit 99 opvattingen, verdeeld over negentien thema's. Deze zijn getekend in een assenstelsel van twee dimensies, zie Figuur 1.

Figuur 1. De concept map normaliseren

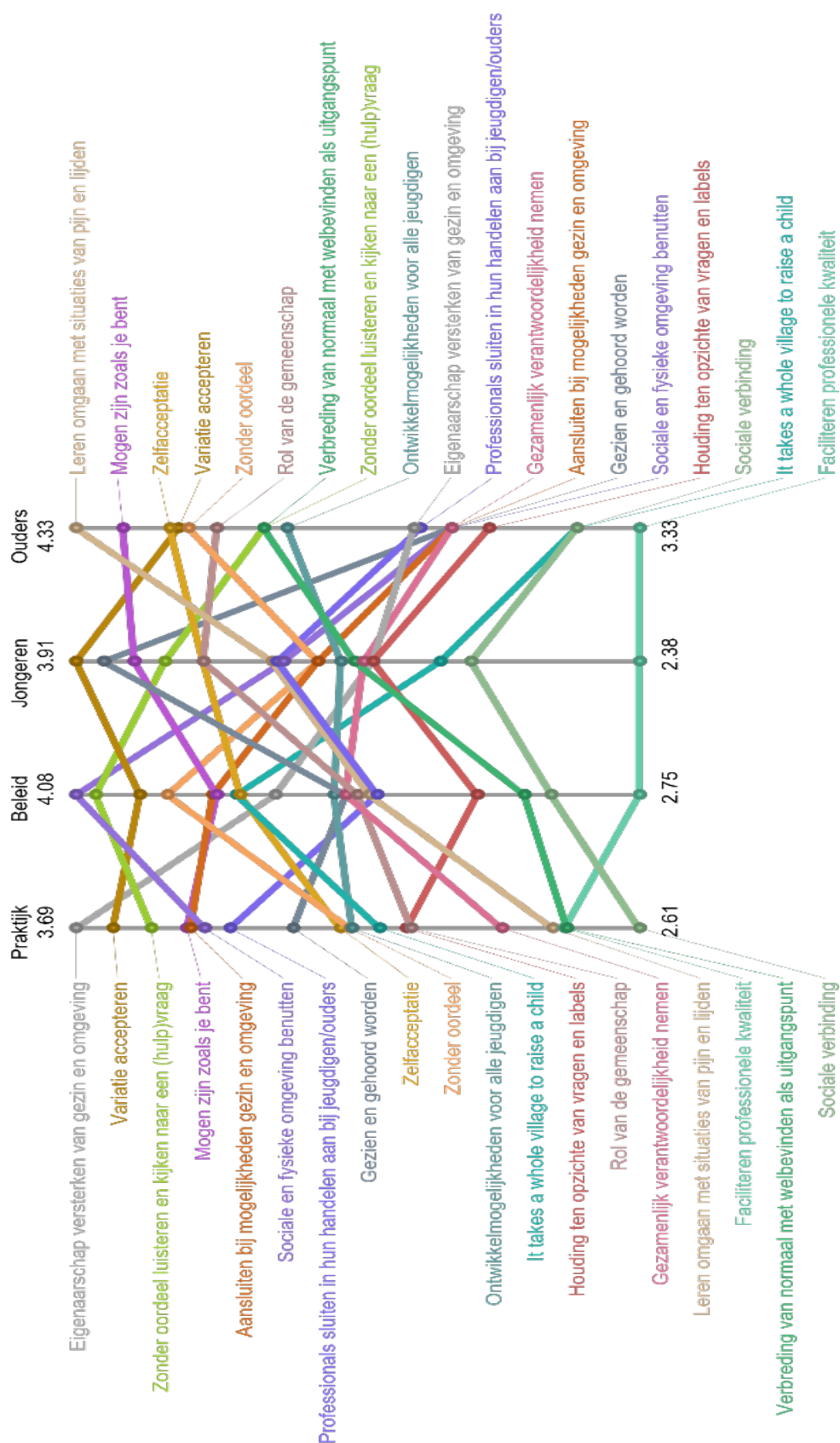
Alle opvattingen over normaliseren zijn hierin als aparte punten weergegeven. Hoe kleiner de afstand tussen twee opvattingen of thema's, des te meer ze volgens de deelnemers inhoudelijk bij elkaar horen. Het aantal lagen van de thema's (de hoogte) op de kaart geeft de gemiddelde waardering aan: hoe belangrijker de deelnemers het thema vinden voor het concreet omschrijven van normaliseren, hoe meer lagen het thema heeft. De drie thema's met de hoogste gemiddelde waardering waren: 'Variatie accepteren', 'Zonder oordeel luisteren en kijken naar een (hulp)vraag', en 'Mogen zijn zoals je bent'. Voor een beschrijving van alle 19 thema's, zie Bijlage 1.

De concept map normaliseren heeft twee dimensies. Gebaseerd op de plaats van de thema's op de map geeft de horizontale dimensie 'denken en doen' weer. Een thema dat links in de concept map zit, beschrijft normaliseren meer in termen van wat er voor het collectief en de samenleving gedacht en gedaan moet worden. Een thema rechts in de concept map beschrijft normaliseren meer in termen van wat er ten aanzien van individuen gedacht en gedaan moet worden.

De verticale dimensie geeft 'waarde' weer. Een thema onderin de concept map beschrijft normaliseren meer in termen van het belang voor professionals. Een thema bovenin de concept map beschrijft normaliseren meer in termen van het belang voor het individu.

3. Waardering vanuit de perspectieven

De thema's (clusters) uit de concept map normaliseren werden door praktijkprofessionals, beleidsmedewerkers, jongeren en ouders verschillend gewaardeerd voor het concreet omschrijven van normaliseren. De twee thema's die door **praktijkprofessionals** gemiddeld het hoogst gewaardeerd werden zijn 'Eigenaarschap versterken van gezin en omgeving' en 'Variatie accepteren'. Voor **beleidsmedewerkers** waren dat de thema's 'Sociale en fysieke omgeving benutten' en 'Zonder oordeel luisteren en kijken naar een (hulp)vraag'. **Jongeren** gaven de hoogste gemiddelde waardering aan de thema's 'Variatie accepteren' en 'Gezien en gehoord worden'. Voor **ouders** waren de thema's die gemiddeld het hoogst gewaardeerd werden 'Leren omgaan met situaties van pijn en lijden' en 'Mogen zijn zoals je bent'. In Figuur 2 wordt de rangorde voor de gemiddelde waardering van de thema's door praktijkprofessionals, beleidsmedewerkers, jongeren en ouders met elkaar vergeleken.

Figuur 2. De rangorde voor de gemiddelde waardering van 19 thema's door praktijk-professionals (range 2,61-3,69), door beleidsmedewerkers (range 2,75-4,08), door jongeren (range 2,38-3,91) en door ouders (range 3,33-4,33) op vier relatieve schalen. De gekleurde lijnen verbinden paarsgewijs per thema de gemiddelde waardering van de vier groepen deelnemers

4. Wat is er nodig volgens de deelnemers?

In twee interpretatiebijeenkomsten zijn de resultaten besproken en geïnterpreteerd met de deelnemers. Deelnemers hebben hierbij aangegeven wat volgens hen de belangrijkste thema's (clusters) zijn om in de stad op in te zetten, en wat er volgens hen moet gebeuren. In dit hoofdstuk volgt een korte beschrijving van deze bijeenkomsten met daarbij per thema de belangrijkste aanbevelingen van de deelnemers. Deze aanbevelingen zijn gebaseerd op de interpretatie van de deelnemers van het betreffende thema. Voor een beschrijving van de thema's, zie Bijlage 1.

4.1. Eerste interpretatiebijeenkomst met ouders, beleidsmedewerkers en praktijkprofessionals

Bij de eerste interpretatiebijeenkomst waren 19 deelnemers aanwezig. De deelnemers waren verdeeld in vijf groepen (twee groepen beleidsmedewerkers, twee groepen praktijkprofessionals en één groep ouders), waarbij iedere groep een aantal thema's koos die zij het belangrijkste vonden om in de stad op in te zetten. Vervolgens bespraken de groepen voor elk van deze thema's wat er volgens hen nodig is in de stad en wat er vanuit hun eigen perspectief kan worden bijgedragen. Uiteindelijk zijn er voor tien van de negentien thema's aandachts- en/of verbeterpunten geformuleerd. In deze publieksversie wordt een selectie van deze punten besproken. Voor de link naar het volledige rapport, zie pagina 12.

Acceptatie van variatie

- Ouders geven aan dat het belangrijk is om niet uit te gaan van problemen of 'probleemdenken', maar van het leven zelf: dat wat zich in het leven aandient en daarmee omgaan.
- Praktijkprofessionals geven aan dat de mens het individu graag wil 'repareren', terwijl de hulpvrager misschien niet op zoek is naar een 'reparatie'. De 'fixatie op de fix' moet eruit.
- Beleidsmedewerkers geven aan dat er te snel vanuit hokjes gedacht wordt. Er zou meer ruimte voor maatwerk moeten zijn. Uitgaan van en erkennen van verschillen zijn belangrijke waarden die niet mogen leiden tot het beperken van kansen. En er is een omslag nodig in denken en doen; waarom delen we mensen in hokjes in? Het is nodig om te onderzoeken wat er in ons systeem zit waardoor we dit blijven doen. We moeten op zoek naar hoe dit te doorbreken om ruimte te maken voor verschillen tussen mensen.

Sociale en fysieke omgeving benutten

- Beleidsmedewerkers geven aan dat individuen niet in hun eentje verantwoordelijk hoeven te zijn voor het aanpakken van uitdagingen. Hulpbronnen¹, bijvoorbeeld in de wijk en de sportclub, blijven nu vaak nog onbenut. Professionals kunnen meer samenwerken met hulpbronnen in de omgeving, en deze benutten. Hiervoor is het nodig dat hulpbronnen in de stad elkaar kennen en kunnen benutten.

¹ Hulpbronnen zijn activiteiten, personen en middelen die mensen kunnen benutten om het eigen welbevinden en functioneren te ondersteunen, zoals ontspanning, steun van anderen of informatie.

Eigenaarschap versterken van gezin en omgeving

- Praktijkprofessionals geven aan dat autonomie belangrijk is voor iedereen, en dat professionals zichzelf daarom misbaar moeten maken door de eigen kracht van jeugdigen, ouders en gezinnen te versterken.

Aansluiten bij mogelijkheden gezin en omgeving

- Beleidsmedewerkers geven aan dat zorg niet als enige antwoord gezien moet worden op ondersteuningsvragen. Inzet op collectief en preventief samenwerken, bijvoorbeeld in de wijk, wordt genoemd om beter bij jeugdigen en ouders aan te kunnen sluiten.

Zonder oordeel

- Ouders ervaren dat er vanuit de systeemwereld een norm wordt opgelegd, en dat het negatieve gevolgen heeft als je buiten deze norm valt. Een lage score op de Cito-toets kan bijvoorbeeld negatieve gevolgen hebben voor het schooladvies.

Professionals sluiten in hun handelen aan bij jeugdigen/ouders

- Praktijkprofessionals geven aan dat samenwerken met alle partijen uit de omgeving van het kind van belang is. Professionals werken ernaartoe dat een gezin uiteindelijk weer zelf verder kan, en dat betekent dat het versterken van de eigen kracht binnen het gezin belangrijk is. Er moet aandacht zijn voor de autonomie van het gezin. Dit vraagt van een professional onder andere goed luisteren zonder oordeel, empathie, goed kunnen communiceren, samenwerken en samen optrekken met iedereen in de omgeving van het kind. Daarnaast is iedereen uniek en vindt iedereen andere dingen belangrijk in het leven. Professionals dienen zich hiertoe te kunnen verhouden.

Rol van de gemeenschap

- Praktijkprofessionals geven aan dat de context een grote rol speelt. Het is daarom van belang om te kijken wie of wat in de context van het gezin een rol kan spelen en benut kan worden in het geval van een hulpvraag. Het is belangrijk om samen op te trekken met partijen uit de omgeving van het gezin.

Ontwikkelmogelijkheden voor alle jeugdigen

- Beleidsmedewerkers geven aan dat ze een samenleving voor ogen hebben waarin ruimte wordt ervaren en genomen om te doen wat nodig en wenselijk is. Er is ruimte nodig om de grenzen van wet- en regelgeving op te zoeken. Maar ook voor het delen van kennis en ervaringen daarin; er is namelijk meer ruimte dan vaak ervaren of gedacht wordt. Toon lef om af te wijken als dat nodig is.

Gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen

- Ouders geven aan dat men met elkaar (bijvoorbeeld professionals en ouders) het opgroeien en ontwikkelen in brede zin voorop moeten stellen; dat gebeurt niet alleen op school. Er moet niet gewerkt worden vanuit strakke doelen, maar vanuit de gedachte 'wat is er nodig?' voor het opgroeien en de ontwikkeling van dit kind in dit gezin, in deze buurt, in deze klas, in deze stad.

Faciliteren professionele kwaliteit

- Praktijkprofessionals geven aan dat professionals goed moeten kunnen luisteren zonder oordeel, empathisch moeten zijn en communicatieve vaardigheden moeten bezitten. Ook is het

belangrijk om rekening te houden met de eigen zingeving en filosofie van de hulpvrager. Er moet aandacht zijn voor het goede doen in plaats van het goed willen doen. Dat vraagt een cultuurverandering op organisatieniveau. Daarbij is zorg op maat en meer oog voor reflectie van belang.

4.2. Tweede interpretatiebijeenkomst met Young Minds Utrecht

Aan de tweede interpretatiebijeenkomst hebben zes jongeren deelgenomen, waarvan één jongere online. De jongeren gaven aan wat zij de belangrijkste thema's vonden om in de stad aandacht aan te besteden. De vier thema's die de jongeren het belangrijkste vonden om in de stad op in te zetten waren 'Professionals sluiten in hun handelen aan bij jeugdigen/ouders', 'Houding ten opzichte van vragen en labels', 'Faciliteren professionele kwaliteit' en 'Mogen zijn zoals je bent'. Voor elk van deze thema's is besproken wat er volgens de jongeren nodig is.

De thema's '**Professionals sluiten in hun handelen aan bij jeugdigen/ouders**' en '**Houding ten opzichte van vragen en labels**' sloten volgens jongeren op elkaar aan. Wat er volgens hen op deze thema's nodig is, is:

- Dat professionals hun taal (woorden) en de manier waarop zij iets zeggen aanpassen aan jeugdigen/ouders. Ook routes voor hulp (zoals voor een persoonsgebonden budget) en informatie zijn vaak te moeilijk om te begrijpen;
- Dat professionals voldoende of meer pauze krijgen, zodat ze meer rust, luchtigheid, ruimte en tijd in hun hoofd hebben. Dat is nodig om echt naar jeugdigen te kunnen luisteren;
- Dat professionals goed worden opgeleid in hun omgang met jeugdigen en ouders (niet alleen kennis, maar ook sociale vaardigheden);
- Dat professionals mogen erkennen als het niet lukt om aan te sluiten bij een jeugdige, maar dat ze dan wel een alternatief bieden aan de jeugdige;
- Niet onderschatten hoe weinig hulp sommige jongeren krijgen van hun ouders. Daarom zijn mentorgesprekken op school belangrijk om te achterhalen of een jongere hulp nodig heeft, maar jongeren geven aan dat veel docenten hier nog niet goed mee kunnen omgaan;
- Labels geen taboe maken. Labels kunnen helpen om jezelf te snappen en jezelf niet te veroordelen. Ze zijn alleen slecht als er vervolgens "heksen omheen worden gesloten" in de betekenis van dat er door labels beperkingen ontstaan.

Voor het thema '**Faciliteren professionele kwaliteit**' geven jongeren aan dat als je genoeg tijd en aandacht krijgt, de rest vanzelf komt. Het draagt namelijk bij aan goede begeleiding en extra steun. Ook kunnen professionals daardoor jongeren beter leren kennen en beter naar hen luisteren. Aandacht middels een gesprek is soms genoeg om problemen te verminderen.

Wat er volgens jongeren op het thema '**Mogen zijn zoals je bent**' nodig is, is:

- Dat er minder nadruk ligt op (het belang van) resultaten behalen vanuit de overtuiging dat deze bepalend zijn voor de toekomst. Dit levert veel stress op, en verwachtingen van de omgeving sluiten soms niet aan bij wat jongeren zelf willen;
- Dat er meer ruimte komt voor jongeren om te ontdekken wat zij leuk vinden en wie ze zijn. Hiervoor moet onder andere vrijetijdsbesteding voor alle jongeren toegankelijk zijn (ook financieel);
- Dat er ruimte is voor jongeren om te kunnen uiten wie ze zijn, bijvoorbeeld op het gebied van kleding of geaardheid, zonder dat ze daarin beperkt of beoordeeld worden.

Tot slot wilden de jongeren nog meegeven dat het bij normaliseren wel heel belangrijk is om verschillen tussen mensen en ieders eigenheid te blijven erkennen.

5. Tot slot

De concept map kan gebruikt worden als basis voor de vervolgstappen die beleidsmedewerkers, praktijkprofessionals, ouders en jongeren in de stad Utrecht samen kunnen zetten op het gebied van normaliseren. Daarbij kan de concept map vooral richting geven aan gesprekken over normaliseren die zij met elkaar kunnen voeren in de stad. Zo kunnen per thema (cluster) gesprekken worden aangegaan over de huidige situatie in de stad en wat de stedelijke ambitie voor het thema zou moeten zijn. Deze ambities kunnen vervolgens vertaald worden naar concrete acties vanuit een analyse wat er van wie en wanneer nodig is om die ambities te bereiken. De input die deelnemers vanuit de verschillende perspectieven tijdens de *group concept mapping* procedure hebben gegeven, kan hierin worden meegenomen. Zo hebben deelnemers aangegeven welke thema's zij het belangrijkste vinden en wat hun aanbevelingen zijn voor de stad.

Een dergelijke werkwijze zou ook kunnen in kleinere verbanden, zoals op scholen en in wijken. Op scholen zou het gesprek bijvoorbeeld kunnen gaan over welke thema's betrokkenen op en rond de school het belangrijkste vinden, hoe verschillende betrokkenen de verschillende thema's ervaren, wat de betrokkenen op de school zouden willen veranderen, en wat daarvoor nodig is.

De concept map kan vervolgens ook helpen bij het maken van beleid over normaliseren door de thema's te gebruiken als ordeningsprincipe. Op deze manier krijgen alle relevante aspecten van normaliseren gestructureerd aandacht. Of de meest kansrijke thema's kunnen gekozen worden op basis van draagvlak in de stad en haalbaarheid van de acties.

Welke benadering ook wordt gevolgd, het blijft belangrijk om deze samen met deelnemers vanuit verschillende perspectieven (beleidsmedewerkers, praktijkprofessionals, ouders en jeugdigen) te kiezen, uit te werken en uit te voeren om zo toe te werken naar meer (draagvlak voor) normaliseren in de stad Utrecht.

Het hele rapport lezen?

Het rapport is te downloaden via:

- www.kenniswerkplaatsjeugdutrechtstad.nl
- www.trimbos.nl/webwinkel (Artikelnummer: AF2088)

Bijlage 1: Beschrijvingen van de thema's

In deze bijlage worden de beschrijvingen gegeven van de thema's zoals vastgesteld samen met het jeugdpanel Young Minds Utrecht. De thema's worden besproken op volgorde van de gemiddelde waardering door de deelnemers voor het concreet omschrijven van normaliseren.

Variatie accepteren

Hoe wij als samenleving kijken naar verschillen tussen mensen. Verschillen tussen mensen mogen er zijn. We vinden verschillen tussen mensen normaal en erkennen deze. Niemand hoeft anders te zijn of zich anders voor te doen.

Zonder oordeel luisteren en kijken naar een (hulp)vraag

Je hebt niet gelijk een oordeel of mening over mensen die hulp vragen. Je kijkt ook naar de situatie en naar wat iemand kan.

Mogen zijn zoals je bent

Je voelt dat je mag zijn zoals je bent. Dat anderen jou accepteren om wie je bent en dat er niet van jou verwacht wordt om jezelf te veranderen.

Sociale en fysieke omgeving benutten

Als iemand een probleem heeft wordt er samen met die persoon gekeken naar welke dingen uit de eigen omgeving kunnen helpen. Bijvoorbeeld, sport, wonen, of steun van vrienden en familie. Daarbij starten we bij de ideeën die iemand zelf heeft.

Eigenaarschap versterken van gezin en omgeving

Hulpverleners lossen niet de problemen voor jongeren/ouders op. Jongeren en ouders blijven zelf verantwoordelijk voor hun keuzes. Hulpverleners kunnen ondersteunen bij het maken van keuzes.

Aansluiten bij mogelijkheden gezin en omgeving

Naar een hulpverlener gaan is niet de enige oplossing voor problemen. Vaak heb je zelf of andere mensen in jouw omgeving ook mogelijkheden om het probleem op te lossen. Daarnaast is het heel belangrijk dat zorgen door hulpverleners en docenten wél serieus worden genomen en dat er goed naar jou wordt geluisterd.

Zelfacceptatie

Jezelf goed genoeg vinden zoals je bent. Je hebt het gevoel dat je erbij hoort en je voelt je thuis, bijvoorbeeld in de klas. Je accepteert wie je bent, ook als de situatie niet oké is.

Zonder oordeel

We kijken zonder oordeel en met begrip naar wanneer iemand iets anders nodig heeft of doet. Zonder vergelijking met anderen. We gebruiken geen stempels meer zoals ADHD en gebruiken geen woorden meer als 'kwetsbare jeugd'.

Gezien en gehoord worden

Het is logisch dat iedereen weleens hulp nodig heeft. We kunnen hier goed en open met elkaar over praten. Je hebt het gevoel dat er goed naar je geluisterd wordt.

Professionals sluiten in hun handelen aan bij jeugdigen/ouders

Een hulpverlener past de hulp aan op wat jongeren/ouders nodig hebben. De hulpverlener gebruikt woorden die goed te begrijpen zijn. En hulpverleners maken contact met de jongere/ouders. De jongeren/ouders voelen dat er echt naar hen geluisterd wordt.

Rol van de gemeenschap

Jongeren zijn onderdeel van de samenleving. Een samenleving die eisen stelt, zoals diploma halen en zelfstandig zijn. Iedereen in de samenleving werkt samen en helpt elkaar.

Ontwikkelmogelijkheden voor alle jeugdigen

Jongeren gaan zoveel mogelijk naar hun school en groeien zoveel mogelijk thuis op, ook als ze extra hulp nodig hebben. Iedere jongere moet mogelijkheden hebben om te ontspannen. Het is belangrijk dat alle jongeren hoop hebben en vertrouwen hebben in hun toekomst.

It takes a whole village to raise a child

Een kind opvoeden is niet iets wat alleen ouders moeten doen: ook andere volwassenen helpen daarbij. Bijvoorbeeld docenten op school, familieleden of een trainer op de sportclub. Iedereen heeft een taak om te zorgen dat jongeren veilig kunnen opgroeien.

Leren omgaan met situaties van pijn en lijden

Het is belangrijk dat jongeren, ouders en hulpverleners bij een nare situatie samen leren hiermee om te gaan als de situatie niet (gelijk) opgelost kan worden. En tegelijk moet, als dat kan, ook de oorzaak van nare situaties worden aangepakt, zoals armoede.

Gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen

We zijn als samenleving verantwoordelijk voor dat jongeren zich goed en veilig kunnen ontwikkelen. Als een jongere een probleem heeft, is dat niet alleen een probleem van de jongere, maar een probleem van de samenleving. Ook is het belangrijk dat we met elkaar in gesprek gaan en elkaar durven te vragen hoe het gaat.

Houding ten opzichte van vragen en labels

We kijken niet alleen naar het probleem, maar ook naar de jongere zelf. Ga uit van wat diegene wil en nodig heeft om zich goed te voelen. In sommige gevallen kunnen diagnoses, zoals ADHD, ook helpen. Je weet daardoor misschien beter waarom je dingen denkt of doet.

Verbreiding van normaal met welbevinden als uitgangspunt

We gaan meer dingen, situaties en gedrag als normaal zien zoals gescheiden ouders of minder goed kunnen lezen. Als iemand iets zelf geen probleem vindt, wie zijn wij dan om het een probleem te noemen?

Sociale verbinding

Het is belangrijk dat iedereen zich overal veilig voelt. Samen met de mensen om je heen bepaal je hoe je met elkaar om wil gaan. Iedereen is onderdeel van de groep.

Faciliteren professionele kwaliteit

Hulpverleners geven goede zorg door jongeren/ouders genoeg tijd en aandacht te geven. Ze blijven zich ontwikkelen zodat ze goed kunnen helpen.

Colofon

Projectleiding

Marja van Bon-Martens, Trimbos-instituut

Auteurs

Ellen Braakhekke, Trimbos-instituut

Dorine van Eijk, Lectoraat Jeugd Hogeschool Utrecht

Hanske Douwenga, Lectoraat Jeugd Hogeschool Utrecht

Marja van Bon-Martens, Trimbos-instituut

Projectuitvoering (alfabetisch)

Dorine van Eijk, Lectoraat Jeugd Hogeschool Utrecht

Ellen Braakhekke, Trimbos-instituut

Hanske Douwenga, Lectoraat Jeugd Hogeschool Utrecht

Jet Smit, Gemeente Utrecht (tot 1 februari 2023)

Maaïke Schrijver, Stichting Lokalis

Marianne van Teunenbroek, Gemeente Utrecht

Marja van Bon-Martens, Trimbos-instituut

Saskia Wijsbroek, Lectoraat Jeugd Hogeschool Utrecht

Soewena Smith, Stichting Lokalis

Suzanne Verdoold, Gemeente Utrecht (vanaf 1 februari 2023)

Met medewerking van:

Jennifer Lekkerkerker, projectleider Young Minds Utrecht en beleidsadviseur team Jeugd Zorg en Veiligheid (Gemeente Utrecht)

Ontwerp

Punt Grafisch Ontwerp, Utrecht

Productie

Canon Nederland N.V.

Beeld

www.gettyimages.nl

Deze uitgave is te downloaden via:

www.kenniswerkplaatsjeugdutrechtstad.nl

www.trimbos.nl/webwinkel (Artikelnummer: AF2089)

© 2023, Trimbos-instituut, Utrecht.

Tekst uit deze publicatie mag worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Deze uitgave mag worden verveelvoudigd voor eigen of intern gebruik.

